

BELEIDSPLAN STICHTING VOEDSELBANK UTRECHT 2019 - 2021

Contactgegevens

Adres	Arkansasdreef 32G
Postcode	3565 AR Utrecht
Telefoon	06-40611623 (Ingrid Verkerk)
Website	www.voedselbankutrecht.nl
Rekeningnummer	NL 34 TRIO 0338 5215 69
KvK	67822037
Contactpersoon	Jaap van de Meent
Functie	Voorzitter
E-mail	voorzitter@voedselbankutrecht.nl

Zoals veel Nederlandse gemeenten kent ook Utrecht een voedselbank. Op verschillende plekken in de stad worden elke week voedselpakketten uitgedeeld, in totaal ongeveer 500 stuks. De uitgiftepunten waarop dit gebeurt, kennen vaak een lange geschiedenis. Ze bestaan soms al 15 jaar, en zijn vaak stevig verankerd in de buurt. Voor veel Utrechters vormen deze uitgiftepunten een onmisbare schakel in hun bestaan.

Stichting Voedselbank Utrecht

Sinds 2017 bestaat er een overkoepelende stichting, de Stichting Voedselbank Utrecht. In de jaren daarvoor verzorgde De Tussenvoorziening de coördinatie, opslag, logistiek en de afstemming met de (financiële) hulpverlening. Gaandeweg ontstond echter de behoefte aan één aanspreekpunt voor de voedselbanken in Utrecht. Zo wil de landelijke organisatie van de voedselbank, de Vereniging Voedselbanken Nederland, per gemeente te maken hebben met één bestuur of aanspreekpunt. Daarmee kan Voedselbank Nederland garanderen dat lokale voedselbanken aanspreekbaar zijn op voedselveiligheid en beleid ten aanzien van bijvoorbeeld vrijwilligers of financiën. Ook kan er op deze manier makkelijk zaken worden gedaan vanuit de regionale distributiecentra van Voedselbanken Nederland, van waaruit een groot deel van de boodschappen voor de voedselpakketten komt. Het bestaan van één gemeentelijk aanspreekpunt is dan ook voorwaarde om de naam voedselbank te mogen dragen.

Veel uitgiftepunten in Utrecht bestonden al voordat de stichting bestond. Daarom heeft de Stichting Voedselbank Utrecht gekozen voor een ingroeimodel. De stichting streeft ernaar met alle uitgiftepunten in Utrecht een samenwerkingsovereenkomst aan te gaan. Naast het vormen van één aanspreekpunt, bestaat de aanleiding hiervoor uit de wens om binnen de gemeente Utrecht te komen tot een versterking van de maatschappelijke functie van de Voedselbank. Door de samenwerking tussen de verschillende zelfstandige stichtingen en de als informele verenigingen opererende losse uitgiftepunten te verbeteren, kan de kwaliteit van de dienstverlening aan de deelnemers van de Voedselbank verhoogd worden. De samenwerkingsovereenkomst heeft uitsluitend betrekking op de voedselbankactiviteiten. Dat wil zeggen op het (centraal) verzamelen van voedsel en non-food producten en de verdeling hiervan over de uitgiftepunten. De uitgiftepunten dragen er zorg voor dat de producten conform de afspraken met de landelijke Vereniging Voedselbanken Nederland worden verdeeld. Uitgangspunt daarbij is dat de eigenheid en zelfstandigheid van de uitgiftepunten zo veel mogelijk zal worden gerespecteerd.

De Stichting Voedselbank Utrecht treedt naar buiten als één organisatie ten dienste van de Utrechtse gemeenschap. Elke uitgiftepunt behoudt het recht om in het eigen werkgebied zelfstandig voedsel en non-food producten in te zamelen. Er bestaat vaak een sterk lokaal netwerk en die kracht willen we behouden. De Vereniging Voedselbanken Nederland maakt collectieve afspraken met landelijke producenten- en supermarktketens. Een deel van de producten die dat oplevert komt vervolgens in Utrecht terecht. De Stichting Voedselbank Utrecht draagt zorg voor de verdeling daarvan over de uitgiftepunten in Utrecht. De stichting kent een overleg met elk van de coördinatoren van de uitgiftepunten en streeft naar de vorming van een Raad van Advies, bestaande uit vertegenwoordigers van de uitgiftepunten, die het bestuur gevraagd en ongevraagd adviseert in Voedselbank gerelateerde zaken. Dit laat onverlet de eigen verantwoordelijkheid van het bestuur. Verder draagt de stichting, in afstemming met Stichting Stadsgeldbeheer, zorg voor de inzet van deskundige Sociaaljuridische hulpverlenings-vrijwilligers ten behoeve van de uitgiftepunten voor de intake en de begeleiding van deelnemers aan de Voedselbank.

De Stichting Voedselbank Utrecht beheert een centraal magazijn en heeft vrijwilligers die onder leiding van de coördinator van de stichting werkzaam zijn in het magazijn en het transport verzorgen van en naar het magazijn. De stichting kan in overleg met de uitgiftepunten vrijwilligers en coördinatoren werven ten behoeve van de voedseluitgifte. Deze vrijwilligers sluiten dan een vrijwilligersovereenkomst met de Stichting Voedselbank Utrecht. Zij sluiten dan een vrijwilligersovereenkomst met het uitgiftepunt. De Stichting Voedselbank Utrecht is tevens verantwoordelijk voor het werven van fondsen bij landelijke, regionale en stedelijke vermogensfondsen ten behoeve van alle voedselbankactiviteiten in Utrecht. Het staat uitgiftepunten vrij om voor hun andere, niet-voedselbank gerelateerde activiteiten, zelfstandig fondsen te werven bij lokale, regionale of landelijke fondsen.

Missie

De Stichting Voedselbank Utrecht wil een goed voedselpakket bieden aan hen die dat nodig hebben in Utrecht. Daartoe doet de stichting het volgende: ze zorgt voor samenwerking tussen de voedseluitgiftepunten in Utrecht, ze organiseert de aanlevering van voedsel, ze onderneemt actie voor verduurzaming en tegen verspilling, ze optimaliseert de dienstverlening aan de deelnemers, en ze is aanspreekpunt voor maatschappelijke partners.

Met deze missie correspondeert de inzet van mensen van de Stichting Voedselbank Utrecht. Elk van de uitgiftepunten heeft eigen vrijwilligers. Daar zijn we zuinig op! De stichting ondersteunt deze vrijwilligers waar nodig. Stichting De Tussenvoorziening stelt een coördinator beschikbaar aan de Stichting Voedselbank Utrecht. Deze coördinator legt de verbinding tussen de uitgiftepunten, is eerste aanspreekpunt voor externe partijen en draagt zorg voor zaken als het distributieproces, de opslag, vrijwilligerstraining en voedselveilig werken. Behalve de coördinator is er een club van vrijwilligers actief. Dit zijn onder meer financieel onderlegde vrijwilligers, de voedselveiligheidscoach en logistiek vrijwilligers.

Voor de intake van - en de periodieke gesprekken met deelnemers van de voedselbank zijn getrainde sociaaljuridisch dienstverleners nodig. Sociaaljuridische hulpverleners doen op de uitgiftepunten de intake van nieuwe deelnemers, brengen hun financiële huishouding in kaart, screenen op rechtmatig gebruik van de voedselbank en het wel of niet gebruikmaken van sociale voorzieningen. Ook adviseren

zij over onder andere uitkeringen, werk, toeslagen, wonen, gemeentelijke regelingen. Hierbij gaan vrijwillige inzet en professionele ondersteuning hand in hand. De sociaaljuridische dienstverlening is essentieel, omdat veel deelnemers zonder financiële hulp niet uit de armoedespiraal kunnen komen. Met deze ondersteuning kunnen mensen hun eigen situatie ter hand nemen en zijn ze niet blijvend afhankelijk van een voedselpakket.

Het gezicht van de voedselbank is dat van de mensen die er actief zijn. Tijdens of na de uitgifte kunnen deelnemers een kopje koffiedrinken en een praatje maken met elkaar of een van de vrijwilligers. Door het bieden van en doorverwijzen naar (gratis) activiteiten buiten de voedseluitgifte, maar ook tijdens de voedseluitgifte wordt geprobeerd het sociale isolement van de deelnemers te doorbreken. De bestuursleden van de Stichting Voedselbank Utrecht zijn het gezicht naar buiten toe. Zij onderhouden contact met de gemeente Utrecht, met betrokken partijen zoals voedselleveranciers of goede doelenorganisaties en ze hebben contact met (potentiële) sponsors van het werk van de voedselbank in Utrecht.

Doelen

De Stichting Voedselbank Utrecht wil zich *nadrukkelijk positioneren binnen de armoedeketen in Utrecht*. Het gaat bij de voedselbank om primaire levensbehoefte van mensen in Utrecht die te maken hebben met armoede. De stichting staat voor een krachtige Voedselbank Utrecht, die opkomt voor het meest fundamentele recht van de armste Utrechtse burgers: het recht op voedsel. Ook de meest kwetsbare mensen in de Utrechtse samenleving moeten zich gezien en erkend weten. Dat motiveert de stichting om, verspreid over de stad Utrecht, de laagdrempelige, uitnodigende uitgiftepunten in staat blijven stellen elke week voedselpakketten te verstrekken. De inrichting van een uitgiftepunt moet passen bij de wijk waarin zij gesitueerd zijn. In de wijken maken de uitgiftepunten actief deel uit van netwerken waarin ook ondersteuning wordt geboden op sociaal, juridisch en financieel vlak. Daarnaast onderhouden de uitgiftepunten contact met het buurtteam.

De Stichting Voedselbank Utrecht wil *voedselverspilling in Utrecht tegengaan*. Supermarkten en producenten zijn bezig het proces van verkoop en afvoer van producten verder te optimaliseren, niet alleen vanwege kostenbeperking, maar ook vanwege hun maatschappelijke verantwoordelijkheid. Zo zijn er met een groot deel van de grotere supermarktketens structurele afspraken gemaakt teneinde voedsel bij verwijdering uit de winkels alsnog een goede bestemming te geven bij de voedselbank. Daarnaast worden er regelmatig specifieke acties voor minder bedeelden en andere doelgroepen opgezet door de landelijke winkelketens die van hun winkels verwachten dat zij dit in hun wijk opzetten en uitvoeren. Hierbij wordt vaak de hulp van de uitgiftepunten ingeroepen, bijvoorbeeld door middel van de inzet van vrijwilligers ten behoeve van inzamelingsacties.

De Stichting Voedselbank Utrecht wil *werken aan goede en blijvende huisvesting voor de uitgiftepunten*. Een klein deel van de uitgiftepunten heeft een eigen plek verworven in de buurt en vervult hier een duidelijke spilfunctie. In een aantal andere wijken is de huisvestingssituatie echter ongeschikt, of is het gebruikte pand slechts tijdelijk beschikbaar. De stichting streeft naar oplossingen voor de lange termijn, waarbij de voedselbanken meer aansluiting met buurtinitiatieven hebben. Het huisvesten van de voedselbanken in buurtcentra zou een mooie oplossing voor de uitgiftepunten waar de huisvesting problematisch is. Daarmee kan bovendien beter invulling worden gegeven aan de sociale functie van de voedselbank en kunnen er makkelijk verbindingen worden gemaakt met de

overige (ondersteunende) functies in het buurtcentrum. Het centraal magazijn aan de Arkansasdreef biedt de mogelijkheden om de voedselpakketten in het magazijn samen te stellen en kant-en-klaar af te leveren op de uitgiftepunten. Bijkomend voordeel hiervan is een betere voedselverdeling over Utrecht. Een degelijke overgang vereist een zorgvuldige aanpak en uiteraard de medewerking van de uitgiftepunten. Met deze aanpak zal worden gestart bij de uitgiftepunten met de meest urgente huisvestingsbehoefte.

De Stichting Voedselbank Utrecht wil *de voedselbank inbedden in buurtnetwerken*. Utrechtse inwoners die een beroep doen op de voedselbanken zijn vooral bezig met overleven. De voedselbank biedt, in samenwerking met Stadsgeldbeheer, ondersteuning bij het verbeteren van de financiële situatie. Waar nodig wordt samengewerkt met voorzieningen en regelingen voor mensen met een kleine beurs of wordt doorverwezen naar meer gespecialiseerde hulpverlening, zoals schuldhulpverlening. De stichting zorgt ervoor dat de uitgiftepunten daarom (nog) beter ingebed raken in de buurten. Streven is een verbindende functie te hebben in de buurt met de coördinatoren als sleutelfiguren. Waar mogelijk wordt daarbij aangesloten op de buurtpacts. Om deelnemers te stimuleren ook zelf maatschappelijk actief te worden, zal de verbinding worden gezocht met lokale initiatieven zoals buurtwerkkamers, sociale eettafels, sporten, en praatgroepen. Als mensen elkaar ontmoeten ontstaat er immers nieuwe energie.

De Stichting Voedselbank Utrecht wil *de werkprocessen rond de voedseluitgifte in Utrecht veilig, betrouwbaar en efficiënt laten verlopen*. In Utrecht zijn ruim honderd vrijwilligers actief bij de voedselbank, verdeeld over het centraal magazijn en de uitgiftepunten. Ze vormen het kapitaal van de voedselbank. In de praktijk gaat elk uitgiftepunt op eigen wijze met hen om, verklaarbaar en gevormd uit haar ontstaansgeschiedenis. Door de huisvestingsproblematiek en het gebrek aan financiële middelen laat de inrichting vaak te wensen over. Het resultaat is dat werkprocessen inefficiënt en onvoldoende veilig zijn of onnodige fysieke inspanning van vrijwilligers vragen. Daarbij is de voedselveiligheid moeilijk structureel te monitoren en garanderen. De stichting vindt het van groot belang dat de werkprocessen rond de voedseluitgifte overal veilig en efficiënt verlopen. Zo kunnen we goede werkomstandigheden voor de vrijwilligers en de voedselveiligheid voor deelnemers garanderen. Nadrukkelijk aandachtspunt is ook de naleving van privacywetgeving en de normen die vanuit de landelijke vereniging van voedselbanken worden gesteld. In deze context is er verbeterpotentieel om nog professioneler te werken.

De Stichting Voedselbank Utrecht wil *de communicatie en aanspreekbaarheid van de voedselbank in Utrecht verbeteren, zowel intern als extern*. De communicatie tussen het bestuur en de uitgiftepunten verloopt open, eerlijk en transparant, en persoonlijke betrokkenheid van ieder bij de voedselbank Utrecht wordt zeer op prijs gesteld. Een duidelijke afbakening in rollen en taken van het bestuur van de stichting en de uitgiftepunten is noodzakelijk. De stichting vormt de stem zijn van de voedselbank in Utrecht en vergroot daarmee de zichtbaarheid en aanspreekbaarheid. Dat biedt kansen voor het werven van vrijwilligers, het aantrekken van nieuwe producten en financiën, en voor het op touw zetten van acties ten dienste van de voedselbanken in Utrecht.

De Stichting Voedselbank Utrecht wil *zorgen voor voldoende financiën om de voedseluitgifte in Utrecht mogelijk te blijven maken*. De stichting heeft een jaarlijkse begroting van ongeveer 250.000 euro. De voornaamste kostenposten worden gevormd door de huur van de centrale opslagruimte, de vervoers-

en onderhoudskosten van de koelwagen en de inzet van de coördinator van 20 uur per week. De gemeente Utrecht draagt voor een belangrijk deel bij aan deze kosten en doet dat structureel. Hierbij is de afspraak dat de stichting tweemaal per jaar verantwoording aflegt. Daarnaast is de stichting financieel afhankelijk van schenkingen, giften, particuliere bijdragen, collectes en overige bijdragen. Omdat de financiële bijdragen van jaar tot jaar kunnen fluctueren, moet er gekeken worden naar een meer stabielere wijze van inkomsten verwerven.

De Stichting Voedselbank Utrecht wil *blijven zoeken naar nieuwe en betere manieren om Utrechters in armoede te voorzien in de basisbehoefte voedsel*. Voorbeeld hiervan is de sociale supermarkt, al dan niet in mobiele vorm. Vanuit de Armoedecoalitie is de wens naar voren gekomen om in Utrecht een sociale supermarkt op te zetten. Er is veel animo om mee te denken, werken en samenwerkingsrelaties aan te gaan. De stichting wil daarom een pilot opzetten om te kijken of dit concept meerwaarde heeft in Utrecht. De sociale supermarkt geeft deelnemers de mogelijkheid om zelf te kiezen wat men nodig heeft. Dit geeft een veel groter gevoel van eigenwaarde en leidt tot minder verspilling van voedsel. De sociale supermarkt biedt daarbij ontwikkelmogelijkheden aan ervaringsdeskundigen/ mensen met ervaringskennis in armoede. Ook kan de sociale supermarkt in een variëteit aan behoeften, omdat het een uitgebreid en divers aanbod heeft. Tot slot heeft de sociale supermarkt een ontmoetingsfunctie.

BIJLAGE A. DEELNEMERS

Mensen komen om zeer uiteenlopende redenen bij de Voedselbank Utrecht terecht. Enkele voorbeelden van redenen om aan te kloppen bij de voedselbank zijn arbeidsongeschiktheid, langdurige ziekte, het plotselinge wegvallen van een partner met inkomen of faillissement van de eigen onderneming. Deelnemers van de voedselbank komen in aanmerking voor een voedselpakket als hun (financiële) situatie is beoordeeld door de sociaaljuridische hulpverlener. Als zij voldoen aan de gestelde normen, komen ze in aanmerking voor een voedselpakket. Zij kunnen maximaal drie jaar wekelijks een voedselpakket ophalen op het uitgiftepunt voor hun wijk. Dit pakket bevat voldoende eten voor gemiddeld drie dagen. De privacygevoelige gegevens worden digitaal vastgelegd en door de coördinator geanonimiseerd gebruikt ter verantwoording van bestede gelden en middelen, het signaleren van ontwikkelingen en het inspelen op groei of afname van het aantal deelnemers. In onderstaande tabel (tabel 1) is het aantal pakketten per uitgiftepunt in Utrecht weergegeven voor de afgelopen jaren.

Tabel 1. Aantal voedselpakketten per uitgiftepunt 2012 – 2019 (peildatum 1 januari)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kanaleneiland	52	45	49	52	56	52	38	45
Leidsche Rijn	30	28	48	66	43	37	82	110
Lombok	65	60	62	52	40	22	25	28
Lunetten	48	50	65	53	41	28	38	27
Ondiep	-	-	-	93	108	106	102	128
Overvecht	50	79	100	105	121	94	74	76
Rivierenwijk	53	43	50	40	51	45	21	29
Utrecht Oost	39	45	37	43	30	45	45	40
Vleuten/De Meern	-	-	-	-	-	-	-	*
Zuilen	170	170	130	94	54	36	33	46
Totaal	507	520	541	598	544	465	458	529

* Aantallen voor de wijk Vleuten/De Meern zitten in de cijfers van Leidsche Rijn

Een aanzienlijk deel van voedselbankdeelnemers bestaat uit kinderen (zie tabel 2). Zaken als een verjaardagscadeautje, een uitje of een warme winterjas kunnen ouders vaak niet betalen. De Stichting Voedselbank Utrecht en de uitgiftepunten werken samen met verschillende kindgerichte initiatieven om hierin iets te kunnen betekenen. Zo wordt er samengewerkt met Jarige Job, een stichting die ervoor zorgt dat kinderen op hun verjaardag een cadeau en traktaties voor in de klas krijgen. Tevens wordt er een eigen Sinterklaasfeest georganiseerd voor alle kinderen van de Voedselbank. Daarnaast wordt er bij opvoedingsvragen of zorgen doorverwezen naar het buurtteam of jeugdinstanties. De uitgiftepunten van de stichting proberen ook mensen te bereiken die in stille armoede leven of die hulpverlening (nog) mijden. Door het laagdrempelige karakter van de hulpverlening kunnen mensen geholpen worden of doorverwezen worden naar andere vormen van hulp.

Tabel 2: Samenstelling huishoudens voedselpakket per uitgiftepunt (peildatum 1 januari 2019)

	Alleenstaand	Stel	1-ouder gezin	Gezin	Totaal aantal deelnemers
Kanaleneiland	17	4	15	9	111
Leidsche Rijn	59	3	33	15	228
Lombok	11	1	13	3	69
Lunetten	12	2	9	4	70
Ondiep	59	13	34	22	288
Overvecht	35	7	19	15	174
Rivierenwijk	10	2	10	7	88
Utrecht Oost	25	3	9	3	75
Vleuten/De Meern	*	*	*	*	*
Zuilen	18	4	17	7	105
Totaal	246	39	159	85	1208

* Aantallen voor de wijk Vleuten/De Meern zitten in de cijfers van Leidsche Rijn